

LES ELECCIONS DE
SOLIDARITAT CATALANA
A OLOT

Ricard Jordà i Güell

El moviment solidari marca una fita important en la vida política catalana. El reagrupament de forces que va representar, malgrat que fos efímer, serví per acostar al catalanisme un gran sector de població que fins aleshores n'havia restat al marge. Uní regionalistes, un sector dels republicans, carlins i altres forces diverses.

El catalitzador d'aquesta unió és a bastament conegut: l'assalt de oficials de la guarnició de Barcelona a les redaccions de *La Veu de Catalunya* i el ¡Cu-cut! el 25 de novembre del 1905, l'estat d'excepció a Barcelona decretat a causa d'aquest assalt, i la Llei de Jurisdiccions que sotmetia als tribunals militars els delictes contra l'Exèrcit, la Pàtria i llurs símbols, convertint els militars en jutge i part.

La llei es considera dictada contra Catalunya. Bona prova n'és que fou atacada a les Corts espanyoles per parlamentaris catalans de totes les ideologies, els quals reberen el suport per part d'homes com Salmeron, que també farien costat a Solidaritat.

A Olot la implantació del moviment catalanista va entrar per obra dels germans Vayreda i el seu fidel company Josep Berga i Boix, ja a les darreries del vuit-cents. No devia deixar d'influir en aquesta implantació la vinguda de gent del Modernisme a la nostra població, atrets pel paisatge que els descobria la pintura de Joaquim Vayreda.

El Centre Català d'Olot fou l'entitat que aplegà els catalanistes olotins i que, amb diversos canvis de nom, Centre Catalanista d'Olot i Agrupació Catalanista, arribà fins al 1907. El 1889 el setmanari olotí *El Olotense* es presentava com a portaveu del Centre Catalanista d'Olot i esdevenia bilingüe. Quan, el 1890, es convertí en *L'Olotí*, ja totalment catalanitzat, continuà amb el subtítol de portaveu del Centre Catalanista, i més endavant, el 1897, afegia a la capçalera l'extracte del programa de la Unió Catalanista.

Que les forces catalanistes tenien un cert pes dintre l'ambient de

la població ho demostra la presència a l'Ajuntament d'homes d'aquesta tendència, des del mateix Joaquim Vayreda a Josep Esquena, que el substituï en la presidència del Centre, un pes que encara era present el 1905.

Els republicans federals encara es troben presents en la vida política a través del Comitè Federal amb l'antic lluitador, de la darrera guerra carlina, el vell lleó republicà Joan Deu i Ros, al capdavant. Però a aquests els trepitjava el terreny la Unió Republicana, més radical i que havia de veure's influïda per Lerroux. Malgrat tot, les dues agrupacions formaven front comú en les conteses polítiques locals.

També els carlins seguien pesant, potser més a la comarca que a la ciutat. El Deber era, dissimuladament, el seu òrgan d'expressió sota la direcció, encoberta, del rector de Sant Esteve, el Dr. Esteve Ferrer i Casadevall. Comptava amb noms com Bolós o Subiràs per capdavanters.

La influència dels partits dinàstics, conservadors i liberals, és evident. Nonet Escubós i Ramon Torras per una banda, i Ramon Soler i Bertran i Meroles per l'altra, ho palesen.

Aquestes eren les forces polítiques presents a Olot quan arribem al 1905.

Les eleccions municipals del 1903 havien donat la majoria a l'Ajuntament a la coalició formada per republicans i liberals-canalejistes, seguint la mateixa tendència de vot que donava als republicans la majoria a Barcelona.

El govern d'aquesta majoria havia ferit profundament la sensibilitat d'una bona part dels olotins a causa de la seva actuació sectària, sobretot en matèria religiosa, fins al punt que una publicació que no pot pas ser titllada de clerical, sinó tot el contrari, la Revista Olotina, se'n fa ressò i acusa aquesta majoria municipal d'haver conculcat els principis més elementals de l'ideari democràtic i republicà.

Però en les eleccions a Corts d'aquell mateix any 1903 sortia elegit, per primer cop al districte, un diputat regionalista: Francesc Albó i Martí, que derrotà al **canero** Bosch. Amb una participació del 75'7% del cens, Albó obtenia el 60'39% dels sufragis contra el 39'61% que

recollia Bosch. Es donà així als regionalistes l'única acta de diputat a les comaques gironines ⁽¹⁾. I repetiria el triomf el 1905 augmentant el nombre de vots, que passarien dels 3.162 del 1903 als 3.735 el 1905.

Davant les eleccions municipals del 1905, a Olot es forma una candidatura, la Candidatura Catòlica, que aplega homes de les més diverses tendències polítiques amb un denominador comú: la seva repulsa a l'actuació de la coalició dominant a l'Ajuntament. La filiació dels candidats va de tradicionalistes fins a republicans. La formaven: Bonaventura Subiràs i Pujol, tradicionalista; Francesc Casas i Manel.la, tradicionalista; Josep J. Sacrest i Escubós, republicà; Josep Soler i Colomer, regionalista; Ramon Deu i Pinós, tradicionalista, i Ramon Torras i Tomàs, conservador.

La Candidatura Catòlica s'enfrontava amb la que presentava la coalició republicano-canalejista, integrada per: Gervasi Pau i Cuatrecases, republicà; Jaume Soler i Bertran, republicà; Pius Orri i Nobas, republicà; Joaquim Pujolar Tarré, canalejista, i Josep Rubió i Canal, republicà.

El 12 de novembre tenen lloc les eleccions amb una participació del 64'43% de l'electorat, i el triomf de la Candidatura Catòlica és rotund, amb un 64'40% dels vots contra el 35'55% que obtenen els contraris. Aconseguiren de fer sortir cinc regidors, tots per les majories, enfront dels tres que obtenen els contraris, i encara haurien aconseguit el copo en la secció primera si no s'hagués hagut de repetir la votació el dia següent a causa d'un aldarull que va acabar amb el trencament de l'urna a aquell col·legi.

La nova constitució de l'Ajuntament canvià el signe de la majoria, passant els republicano-canalejistes a formar la minoria.

El triomf de la coalició catòlica no es donà tan sols a Olot, sinó que coalicions semblants obtenien també la victòria a altres poblacions, tant de la comarca com de la resta de comarques gironines. El Deber ens deixa constància de les obtingudes a Tortellà, Besalú, Roses i Banyoles.

Aquestes victòries coincideixen amb la recuperació de la Lliga Regionalista a Barcelona, que col·loca a l'Ajuntament dotze regidors.

El triomf a Olot se celebra amb un banquet de la victòria que no va tenir les conseqüències que va tenir el **Banquet de la Victòria** barceloní, conseqüències que són de sobres conegudes.

Com arreu, a Olot els fets del 25 de novembre també provoquen una reacció de les forces polítiques contra l'actitud dels militars i l'actuació del govern de Madrid. Més tardanes i reticents les del sector obertament dretà i ben ràpides les dels sectors autonomistes i esquerrens.

Els dos setmanaris olotins proven aquesta afirmació. Si la Revista Olotina insereix en el seu número del 3 de desembre del 1905 el **Manifest al Poble** fet públic a Barcelona el 29 de novembre per una nodrida massa d'entitats i personalitats polítiques i culturals de signe autonomista i federal sense fer-hi cap comentari, que tampoc no devia fer falta, El Deber espera la setmana següent per fer alguna referència al tema i es limita a publicar una nota donant compte del tancament de La Veu de Catalunya i el ¡Cu-Cut!, lamentant-lo.

A partir d'aquí la Revista Olotina ja mostra el seu tarannà catalanista, tant en els articles que publica com amb els solts que insereix comentant els fets que es desenvolupen a la vida política, tant de l'estat com de Catalunya. La seva militància en el bàndol solidari, si no explícita, sí que és ben vistent. El Deber trigarà més a adherir-se al moviment, però no deixa de fer referència al que està passant malgrat adoptar la posició de no mullar-se gaire, per no dir gens.

Durant la setmana següent a l'assalt de La Veu de Catalunya i el ¡Cu-Cut! es produeix una forta afiliació a l'Agrupació Catalanista, que diu quin devia ser l'aire que es respirava a Olot.

Quan comença la discussió del projecte de llei de jurisdiccions els dos setmanaris hi dediquen prou atenció, lloant les actuacions dels parlamentaris catalans i atacant la premsa madrilenya i els periòdics catalans que fan costat o, si més no, no s'oposen als polítics favorables al nou projecte de llei.

Quan, aprovada la Llei de Jurisdiccions, es constitueix la Comissió de Solidaritat Catalana per organitzar l'homenatge als diputats i senadors que la combateren i per la publicació dels seus discursos a les Corts Espanyoles, la Revista Olotina es fa càrrec de recollir les aportacions olotines. En les llistes que publica donant compte d'aquestes aportacions hi trobem tant noms de coneguts tradicionalistes com Joaquim de Solà-Morales o de regionalistes com Josep Soler i Colomer, la mateixa Unió Republicana de Olot y su Comarca o, fins i tot, firmes industrials com Fills d'Artigues. La seva adscripció com a

portaveu del moviment solidari a Olot ja queda ben clara i encara hi queda més quan, després de publicar la circular de la Comissió demanant l'adhesió dels ajuntaments catalans a l'Homenatge als Parlamentaris, comença fustigar el consistori olotí perquè també s'hi adhereixi. Cal, però, que arribi una sol·licitud signada per 334 veïns perquè l'alcalde, Ramon Torras, accepti discutir una moció en aquest sentit presentada pe la majoria de regidors i defensada per Josep Soler, Joan Gassiot i Gervasi Pau que, de moment, compta amb l'oposició d'Emilí Casals i Jaume Soler i la del mateix alcalde. Al final s'aprova amb tan sols l'abstenció de Torras, el qual explica el seu vot argumentant que, com a representant del govern -recordem que els alcaldes eren nomenats per Reial Ordre-, no podia donar-hi suport.

La vigília del dia de la celebració de l'Homenatge als Parlamentaris, el 19 de maig, sortia El Deber i publicava un article, **El Moviment Català**, en el qual si bé dóna el seu suport al catalanisme puixant, no s'està d'atacar els que no comparteixen el seu ideari religiós, i demana que siguin els catòlics els que tirin endavant i tinguin la preponderància en el nou projecte català. Era un avís de la que seria l'actitud del grup de pressió que representava aquest setmanari a l'hora de presentar el candidat de Solidaritat a les eleccions generals de l'any següent.

Aquell any, 1906, veuria néixer dues noves entitats polítiques a Olot que pesarien força dintre el moviment solidari local: Joventut Tradicionalista i Centre Autonomista Olotí. La primera aplegaria els carlins, que havien quedat sense agrupació durant uns anys per haver-se dissolt el Círculo Tradicionalista, i la segona agrupava els catalanistes més radicals i, alhora, més oberts cap a l'esquerra.

Pels dos periòdics locals podem veure com, tot i l'acostament de posicions enfront les actuacions del govern central i dels partits d'obediència madrilenya, els sectors que havien de sentir-se afins al moviment solidari continuen enfrontats per qüestions ideològiques que, vistes a, haurien d'haver passat a ser secundàries. Aquesta actitud ve donada especialment des de El Deber, que, aferrat a una posició obertament integrista, no deixa escapar cap ocasió per combatre els que no s'ajustaven a la seva concepció ultra catòlica de la societat. Les principals víctimes dels seus atacs són els homes de la Revista Olotina, a qui acusa de voler monopolitzar el moviment solidari i d'erigir-se en mestres de catalanisme. En un aspecte més general

ataca el govern liberal de Moret per liberal, i els conservadors de Maura per veure'ls com traïdors dels principis catòlics que diuen defensar, els mauristes, i, no caldria di-ho, els republicans, singularment Lerrooux. Amb tot, no deixa de fer-se ressò dels fets lligats amb Solidaritat Catalana, tant de la Festa de l'Homenatge als Parlamentaris, com de la concentració a Girona per proclamar l'ideari de Solidaritat.

Per la seva banda, la Revista Olotina, tot i haver-se de defensar dels atacs de què era objecte per part de El Deber, propugna una àmplia tolerància envers tots els idearis, excloent-ne als anarquistes per no respectar la llibertat dels altres i els absolutistes per fer-se esclaus d'un home. No cal dir que des de la naixença del moviment solidari n'és el portaveu oficiós; en les seves planes hi troben ressò les més mínimes accions en pro de Solidaritat. I, si El Deber demanava la direcció del catalanisme pels sectors catòlics, la Revista Olotina fa seves les paraules d'un publicista barceloní demanant que dintre les aspiracions nacionals catalanes, els carlins han de ser ben carlins, els radicals ben radicals i els catalanistes ben catalanistes. En aquesta línia d'unificació, la Revista Olotina prevé contra les maniobres dels centralistes per provocar enfrontaments ente els diferents corrents integrats a Solidaritat, valent-se de les diferències ideològiques que representen. Per això no dubta a expressar la seva repulsa contra el comportament de la força pública en el miting catòlic de Les Arenes de Barcelona del gener del 1906, protegint els pertorbadors i carregant contra els catòlics.

El 15 de febrer del 1907, convocats pel president del Centre Autonomista Olotí, es reuneixen als locals d'aquesta entitat representants de Joventut Tradicionalista, Centre Republicà Federal, Unió Republicana, Agrupació Catalanista i del mateix Centre Autonomista, per constituir la Junta de Solidaritat Catalana a Olot.

La setmana següent, la Junta queda constituïda definitivament i es fa pública la candidatura solidària per a les eleccions de diputats provincials al districte d'Olot-Puigcerdà. La constituïen: Joaquim de Solà-Morales i Mir, tradicionalista, d'Olot; Tomàs Montagut i Bosch, catalanista, de Ribes de Fresser; i Isidre Rius i Puig, republicà, de Puigcerdà. Els partits dinàstics no presenten cap candidat. Els homes d'aquestes formacions que presenten candidatura ho fan independentment i sense, en aparença, suport dels seus partits o de l'aparat

governamental. La formació de la Junta de Solidaritat i la proclamació dels candidats comporta un canvi en l'actitud de El Deber. Les seves reticències es converteixen en un clar suport a Solidaritat, fins al punt de justificar amb arguments religiosos la possibilitat de votar els candidats solidaris, fos quin fos el seu criteri polític o religiós. I no cal dir que la Revista Olotina segueix en la línia que li era habitual de suport a Solidaritat i de fervorós catalanisme.

En emprendre's la campanya electoral la unió entre els diversos grups solidaris olotins es manifesta perfecta. Als mítings hi prenen part conjuntament carlins i republicans, regionalistes i catalanistes en bona harmonia. Arribat el dia 10 de març el Cente Autonomista es converteix en el quarter general de les forces solidàries. Allà és on es recullen les dades de les meses, tant de la ciutat com dels pobles del districte. Per disposar-ne com més aviat millor, s'ha demanat la col.laboració dels adeptes que disposin de bicicleta o moto per recollir els resultats dels pobles de la comarca. Aquesta col.laboració no va mancar i ben aviat es va poder veure que la victòria solidària seria completa, tot i que tenim constància d'un incident, segurament provocat per gent lligada al vell aparat caciquista: l'aparició de paperetes falsificades a Olot, amb l'intent, quasi segur, de provocar una nova votació davant la cantada victòria solidària. Així mateix hi ha l'actuació de l'alcalde, Ramon Torras, envers alguns empleats municipals a qui va **indicar** la seva preferència per uns candidats determinats, cosa que fou interpretada com coacció i, davant la filiació de dos dels recomanats, Puig i Bagudà, contrària als interessos solidaris. El caciquisme encara funcionava.

El resultat va ser amplament favorable a les forces solidàries. A la població la participació va ser de l'ordre del 54'56%. Els solidaris obtingueren un 86'87% dels vots enfront del minso 13'13% dels no solidaris. Al districte, que en aquest cas agrupava les circumscripcions d'Olot i Puigcerdà, la participació fou més nodrida, com també més alta l'acceptació dels dinàstics. Amb una participació del 65'557% de l'electorat, els vots solidaris representaven el 64'466% enfront del 37'534% dels no solidaris ⁽²⁾. L'augment de vots no solidaris el capialitzava el conservador Josep Puig, que era el candidat més votat en tot el districte, amb 8.287 vots, i en gairebé totes les poblacions, fora d'Olot, Ripoll, Puigcerdà i Sant Feliu de Pallerols. Totalitzà el 23'95%

dels vots emesos, i amb això deixà palès que la batalla de Solidaritat no estava pas guanyada, sí més no als petits nuclis, que és on Puig derrotava els candidats solidaris.

Que el caciquisme o el clientelisme polític continuava vigent ho demostren les paraules de l'alcalde olotí quan es justifica d'haver fet indicacions sobre el vot. Torras digué, en ser interpel·lat a l'Ajuntament, que havia manifestat la seva intenció de votar Solà-Morales, solidari, per ser d'Olot, i Puig, conservador, i Bagudà, liberal, pels favors que havien fet a Olot en exercir càrrecs polítics anteriorment.

El gran derrotat en aquestes eleccions és Bagudà, que només obté el 13'608% dels vots, a causa de formar part del grup del cacic liberal gironí Ferran Roura, segons opina la Revista Olotina, que atribueix l'elecció de Puig al cop de mà que li donaren les forces solidàries en veure's amb l'elecció dels seus candidats assegurada, per deixar sense acta a Bagudà.

El Deber ens informa de la victòria solidària a Girona, amb tres actes, les de Ribot, Vilahur i Olivé, i a la Bisbal, on l'únic lloc en joc fou per al solidari Enric Roure; també remarca el resultat assolit a Barcelona, amb un sol diputat lerrouxista electe contra els sis solidaris.

No disposem de les dades referents a Girona i a La Bisbal, però sí de Barcelona ciutat, on la participació va ser del 49'30% amb un 63'01% de vots solidaris i un 36'99% lerrouxista ⁽³⁾. Unes dades força acostades a les d'Olot. Les variacions són mínimes: un 5'2% menys de participació i un 1'45% menys de vot favorable als solidaris, amb la diferència que els vots lerrouxistes de Barcelona a Olot són per als dinàstics per haver-se sumat totes les forces republicanes a Solidaritat. La dinàmica, però, era la mateixa.

Immediatament després de les eleccions de diputats provincials s'havia d'anar per preparar les generals del mes següent. La premsa olotina del 17 de març del 1907 ja parlava de la propera reunió de la Junta de Solidaritat local per a la setmana següent a fi de preparar la pròxima contesa.

Llastimosament la cosa va prendre tot seguit un caire d'enfrontament entre les agrupacions integrades a Solidaritat. Abans de cap decisió oficial de la Junta, es fa públic oficiosament un nom com a futur candidat, el de Pere Llosas i Badia, carlí. Aquest nom no és acceptat ni pels republicans ni pels autonomistes, que, acceptant un candidat

tradicionalista, rebutgen Llosas per considerar-lo poc o gens afecte a la idea solidària i creure'l tocat pels defectes de la política que es combat des de Solidaritat, per haver estat diputat provincial.

Segueixen estira-i-arronsa diversos. Intervé en l'afer la Comissió central de Solidaritat. En un moment sembla que s'aconseguirà la substitució de Llosas per un candidat de consens, però al final es manté la candidatura de Pere Llosas per al districte, cosa que provoca el trencament de Solidaritat a Olot. Com dèiem més amunt comentant unes afirmacions de El Deber on es demanava la direcció de Solidaritat pels catòlics, aquest trencament estava cantat donada la intransigència del sector que representava aquest setmanari, ja que, no cal dubtar-ne, fou la inflexibilitat d'un cert sector del carlisme el que va mantèir a peu i a cavall, rebutjant tota possible alternativa, el nom de Llosas. Així ens ho deixa entendre entre línies la Revista Olotina, i ho diu palesament al comentari **La confidencial de Mossèn Cristófol**, atribuint-ho a un rector de poble: ara els catòlics ja poden votar tranquil.lament Solidaritat, després d'haver-ne desembarcat els republicans i altres elements poc ortodoxos des d'un punt de vista religiós. Aquesta devia ser l'opinió general a Olot: que el que s'havia cercat imposant Llosas com a candidat era apartar aquests sectors del moviment i, pel que podem llegir entre línies, semblaria que el promotor havia estat el rector de Sant Esteve, el Dr. Esteve Ferrer, home més acostat a l'integrisme de Sardà i Salvany que a les posicions de Torras i Bages.

Que la imposició de Llosas era cosa d'un sector determinat però influent ens ho prova la Revista Olotina en un comentari del seu número del 31 de març del 1907, on s'afirma que no ha estat la intransigència del partit carlí la causa del trencament, ja que va donar prou proves de lleialtat envers el moviment solidari en les eleccions de diputats provincials, sinó els que se'n deien, de carlins, per conveniència.

En un esforç per donar una aparença d'unitat s'arriba a proposar que les dues agrupacions republicanes, Unió Republicana i Comitè Federal, signin un manifest acceptant Llosas com a candidat i deixant de banda l'Agrupació Catalanista i el Centre Autonomista. La proposta, que s'havia fet verbalment, és rebutjada per escrit. El trencament ja és definitiu ⁽⁴⁾.

L'aparat oficial presenta com a candidat Mateu Vila Tarazona sota l'etiqueta de liberal-canalejista. Era valencià i l'encarregat de les obres del canal, en construcció, que havia de portar l'aigua a la central elèctrica que Jaume Brutau estava bastint a Setcases.

En la nòmina dels que avalaven el manifest que féu públic Vila, els noms de qui coneixem la filiació política corresponen al partit liberal. És el cas de Sebastià Coderch, Joan Meroles o Joan Tresserres. I, el més curiós, és que en la visita que Vila féu al rector d'Olot l'acompanyava Jaume Brutau, el seu patró, diputat solidari per Barcelona ⁽⁵⁾. En el manifest fa les habituals promeses dels candidats **cuneros**: millora de les comunicacions, protecció a la indústria..., que ja foren objecte de mofa per Marià Vayreda al conte **El fadristern** ⁽⁶⁾.

El Deber ens parla de les pressions del governador civil sobre els alcaldes i secretaris dels municipis de les comarques gironines per afavorir la candidatura de Mateu Vila, pressions que devien ser generalitzades a tot Catalunya, ja que insereix unes consideracions de la Comissió de Solidaritat prevenint contra aquestes pressions. També en una línia de descrèdit d'aquest candidat, una línia molt lògica dins una campanya electoral, afirma que ha trobat molt poc suport en les rengles oficialistes, ja que els sectors conservadors se n'han apartat per no voler barrejar-se amb els elements que li fan costat, als quals qualifica, de forma velada, de vividors de la política i l'administració ⁽⁷⁾

En apropar-se les eleccions es van clarificant les posicions dels diversos grups polítics olotins. Com és lògic, la Joventut Tradicionalista demana el vot per a Llosas, mentre la Unió Republicana deixa llibertat de vot als seus militants, els federals no prenen partit i el Centre Autonomista, davant la manera com s'han dut les coses, recomana als seus afiliats i simpatitzants la més estricta neutralitat, puix que s'ha trencat Solidaritat a Olot ⁽⁸⁾. Val a dir que aquestes preses de posició sols afectaven estrictament la ciutat, ja que la comarca en restava al marge o bé, com en el cas de Besalú, demanaven el retorn a la unitat que hauria hagut de regnar entre les forces prosolidàries olotines.

Arriba el 21 d'abril i amb ell les eleccions. La victòria va correspondre a Llosas, que obtenia a Olot el 57'45% dels vots enfront del 42'36% de Vila, amb una participació del 77'92%. En el conjunt del districte la participació era del 74'55%, obtenint Llosas un 55'24 dels

sufragis i Vila el 44'75% ⁽⁹⁾.

Malgrat la victòria, el contrast amb les eleccions de diputats provincials era colpidor: es pasava d'un 86'87% solidari a Olot i un 64'465% al districte a aquests 54'45% i 55'24%. La reculada era evident sobretot a Olot, que havia viscut directament tots els enfrontaments haguts.

També hi ha un fort contrast amb els resultats generals de tota la circumscripció gironina. Solidaritat triomfa en tots els districtes, fora en el de Torroella de Montgrí, on surt elegit el Marquès de Robert, que, en veure que era l'únic candidat no solidari elegit, renuncia, i en les noves eleccions surt el candidat de Solidaritat. El conjunt de vots solidaris en tota la circumscripció fou el 79'68% del total de sufragis emesos ⁽¹⁰⁾.

Fet aquest ràpid esbós del marc en què es desenvolupa Solidaritat a Olot, intentarem fer una anàlisi de la societat olotina del moment i de les succesives eleccions hagudes entre 1905 i 1907.

Fins el 1907 Olot estava dividit en quatre seccions. Aquest any es féu una nova divisió, quedant així la població distribuïda en cinc seccions, cosa que distorsiona una mica la visió del teixit social d'aquests barris, encara que no massa, ja que, pràcticament, és la secció primera la que es distribueix entre les noves primera i segona, mentre la quarta, que passarà a ser la cinquena, és la que presenta un més gran contrast amb la resta de la ciutat i no sofreix cap variació.

Per a la nostra anàlisi hem agafat la distribució del 1907. El fet d'haver-hi una secció més dóna una visió més ajustada de la distribució de les diverses professions als barris de la ciutat. A més, ens ha induït a aquesta tria el fet de ser la que va regir quan varen efectuar-se les eleccions en què va concórrer Solidaritat Catalana. El cens electoral entre 1905 i 1907 tampoc no experimenta una gran variació: només 80 inscrits de nou, que no poden alterar massa la composició social a l'hora d'establir comparacions.

La secció primera incloïa: el costat dret del carrer de Sant Rafael, començant pel número 2; el Firal; els carrers de Sant Ferriol, Dolors, Sant Pere Màrtir i Amargura; la plaça de Catalunya (actual plaça Clarà) excepte al costat de Migdia; el costat dret del Passeig de Barcelona, el carrer Nou (actual carrer Galwey) i els masos compresos entre la carretera de Santa Coloma i el camí dels Desamparats. El

col·legi electoral estava situat a l'Alberg Infantil del carrer de Sant Ferriol.

La secció segona englobava els carrers del Roser, Mirador, de les Estires, de les Medes; el carrer i la placeta de Sant Francesc d'Assís; els carrers Esglaiers i Macarnau; la plaça dels Capellans (actual plaça del Rector Ferrer); el carrer superior (actual carrer dels Sastres) pel costat esquerre fins a la cantonada de la placeta de Sant Francesc i pel costat dret fins la cantonada amb el carrer Carnisseries; el carrer Om i Presó Vella i els masos compresos entre el camí dels Desamparats i la carretera de Riudaura. El col·legi electoral era al Casino.

La secció tercera agafava el carrer de Sant Esteve, números senars; el costat esquerra del carrer de Sant Rafel començant pel número 1; la plaça de Catalunya, costat de Migdia; els carrers Vilanova, Isabel II (actual carrer Mulleras), Santa Pau (actual carrer Joaquim Vayreda); carretera de Santa Pau (actual carrer Marià Vayreda); plaça del Gra (part porticada del carrer Lorenzana); carrers Fontanella i Fluvià; Ronda de Fluvià; carrers Lorenzana, Hospici, Antoni Llopis; plaça de Mora; carrer Clivillers, de la plaça de Mora al carreró de Sant Antoni; carreró de Sant Antoni; carrers Bellaire, de l'1 al 5, Clavaguera (actual Serra i Ginesta) números parells; plaça Alfons XII (actual plaça Major) del número 15 al 18; carrers Sant Ignasi, Pati, Fontfreda i Sant Tomàs i els masos compresos entre la carretera de Santa Coloma i la carretera de Santa Pau. El col·legi electoral era als Jutjats.

La secció quarta comprenia els carrers Superior, pel costat esquerre de la placeta de Sant Francesc a la de Camp d'en Mas, i pel costat dret del carrer Carnisseries també fins a la placeta de Camp d'en Mas; placeta de Camp d'en Mas; carrers de Sant Francesc de Paula, Sant Bernat; ronda de Sant Bernat; carretera de Girona (actual carrer P. Antoni Soler) costat esquerre; carrers del Carme, números senars, Major, números senars; plaça d'Alfons XII del número 8 al 12; carrers Carnisseries, números parells, Nou de Sant Antoni; Bonaire, Alt de la Madoixa; Mosca (actual Lliberada Ferrarons), Parra, Alt del Tura, Mare de Déu del Portal i els masos compresos entre la carretera de Girona i la carretera de Riudaura. El col·legi electoral era a l'Ajuntament.

La secció cinquena agafava la plaça Alfons XII números 13 i 14; carrers Clavaguera, números senars, Ferrarons, Bellaire del número 5 al 27, Clivillers, del Baix del Tura al carreró de Sant Antoni i al carrer

Clavaguera, Valls Nous, Sant Maurici, Santa Magdalena; plaça de Santa Magdalena; carrers de Sant Cristòfor, Pardal; camí de la Salut; carrer Major de la Vila Vella; plaça de Sant Franc (els carrers Sant Maurici, Major de la Vila Vella i la plaça Sant Franc formen l'actual Avinguda 11 de Setembre); carrers de Rentadors, Santa Creu (desaparegut en urbanitzar la plaça Palau); plaça i carreró del Palau; carrer de Sant Miguel; costat dret de la carretera de Girona; plaça del Carme; carrer del Carme, números parells; plaça Conill, carrers de l'Aigua. Valls Vells, Santa Cristina, Llosa, Proa, Cendrada, Baix del Tura, Major números parells, Alfons V, Baix de la Madoixa i els masos compresos entre la carretera de Santa Pau i la carretera de Girona. El col·legi electoral era a l'Hospici ⁽¹¹⁾.

No creiem que partir de la base del cens electoral pugui distorsionar massa la visió de l'entramat social olotí; al cap i a la fi es tracta dels caps de casa, que marquen la tònica de la unitat familiar. La prova n'és que si comparem, els percentatges no difereixen pas massa dels que publica, referits a Barcelona, Borja de Riquer en el seu treball **Les eleccions de la Solidaritat Catalana a Bcelona** ⁽¹²⁾.

Hem agrupat els censats en els següents apartats: jornalers, propietaris, professionals liberals, comerciants, fabricants i diversos. Comerç i fabricants potser es podrien agrupar en un sol apartat, ja que figuren com a comerciants persones que sabem positivament que són industrials, cas de Joan Plana Escubós o Bonaventura Subiràs i Pujol. En l'apartat diversos englobem els que es dediquen a activitats proletàries. Hi poden haver quedat incloses pesones benestants, perquè es fa difícil saber si el que es declara llauner és un operari a sou o bé un petit empresari que té treballadors llogats. Un d'aquests podria ser Virgilio del Caso, que tenia obrador propi de boter. Hem comptat a banda els que es confessen jornalers per tractar-se, probablement, la majoria de treballadors agrícoles, i no és fàcil distingir entre els masovers, alguns prou acomodats, i els que, de veritat anaven a jornal. A més, tant els uns com els altres participaven de la mentalitat rural i, per això, eren molt fàcils d'influir per part dels propietaris. Ens ha induït a fer aquesta distribució, també, el pes que encara tenia el món agrícola a Olot, que tot just llavors començava a expandir-se ocupant terres de conreu.

En aquest cens electoral del 1907 hi figuren 1.767 electors,

dels quals el 20'26% són jornalers; el 3'34% propietaris; l'1'98% exerceixen professions liberals; el 10'13% es dediquen al comerç; el 0'17% són fabricants, i el 64'12% queden compresos en diversos ⁽¹³⁾.

Si comparem aquests percentatges amb els que dona Borja de Riquer per a Barcelona ⁽¹⁴⁾, hi trobem força similitud, tot i que ell parteix sols dels qui han declarat alguna activitat en fulls repartits per l'Ajuntament barceloní, i nosaltres del cens electoral. Així, són pràcticament iguals els percentatges de professions liberals, a Barcelona un 2% i a Olot un 1'98%; els comerciants, 11'4% a Barcelona per un 10'13% a Olot; i si Riquer dona un 64% d'activitats proletàries, incloent-hi els treballadors agrícoles, nosaltres trobem un 64'12% en diversos i un 20'26% de jornalers. Cal tenir present el pes del sector agrícola, que ja dèiem més amunt que era important a Olot, i el fet que, així com en diversos hi poden quedar amagades persones benestants, també es pot donar el cas que s'inscriguin com a jornalers, a més dels masovers, petits propietaris rurals que cultiven la seva pròpia finca o, encara algun treballador per compte propi en activitats de mal classificar.

Nosaltres no tenim constància dels serveis domèstics, que Riquer xifra en un 9'5%. A més ell opera sobre unes dades de la població activa que suposa inexactes per defecte, i nosaltres sobre el cens electoral, més fiable i que, com és lògic, no podia incloure el servei domèstic, que no disposaria de vot en la majoria dels casos. I, encara, no es pot dubtar que Barcelona devia tenir una més gran proporció de rendistes que no pas Olot, i que no devien figurar en les relacions de població activa. Malgrat tot això, si al 64% d'activitats proletàries que dona Riquer hi afegim aquest 9'5% de servei domèstic, tenim un 73'5%, que sols queda a un 10'88% de la suma de percentatge de jornalers i diversos olotins.

Un altre factor que valora Riquer és el percentatge d'alfabetització i escolarització. No tenim dades de l'escolarització a Olot, però sí que disposem, a partir del cens tan citat, del nombre d'analfabets olotins, comptant com alfabetitzats els que confessen saber llegir i escriure. Ens trobem amb un 81'82% d'alfabetitzats i un 18'18% d'analfabets, mentre que a Barcelona són un 85'7% i un 14'3%, respectivament ⁽¹⁵⁾, uns percentatges que fan dir a Riquer que "demonstren l'elevat grau d'incultura en què es trobava la població de Barcelona, i que considera inflats pel que fa a alfabetitzats en comparar-les amb

l'«escolarització barcelonina»⁽¹⁶⁾. Sobre això potser caldria tenir present que, ultra les escoles públiques i privades normals, existien les que sostenien entitats com els ateneus, que paliaven la manca de places escolars i on, a més dels infants, acudien bàsicament adults. A Olot teníem la del Centre Catòlic, la de l'Ateneu Obrer i la del Centre Obrer.

També en aquest aspecte els percentatges olotins són semblants als de Barcelona, cosa que ens permet de suposar que les dades que portem exposades fins ara poden ser comunes a una bona part de les poblacions industrialitzades catalanes. Les similituds són suficients per permetre-ho.

Allà on trobem la diferència més acusada és en la immigració de la resta de l'estat., xifrada en un 21'2% a Barcelona. A Olot només 34 veïns tenen cognoms no catalans, un 1'93% dels censats, i d'aquests 34, 17 porten els dos cognoms castellans i els altres 17 només en porten un, cosa que ens permet de creure que, com a mínim, són immigrants de segona generació; no tenim en compe els que porten el cognom Navarro, que ja és documentat a la població el segle XVIII. Un aspecte a considerar en aquest punt és la professió que declaren els que presenten ens dos cognoms castellans: 9 són escrivents o empleats, cosa que fa suposar que es tracta de funcionaris ben poc arrelats a la ciutat, i segurament, passavolants a l'espera d'aconseguir una destinació més acostada al seu país d'origen. De totes maneres ben poc havien de pesar dins el conjunt de la població, i el seu vot no podia influir en l'aspecte electoral de cada barri, ja que es troben escampats per tots ells.

Passem ara a veure de quina manera quedava distribuïda la població en les cinc seccions electorals en què es dividia la ciutat.

La secció primera és la que s'acosta més a la mitjana olotina pel que fa a la distribució dels veïns quant a professions, percentualment. Els propietaris, el comerç i els diversos presenten uns tants per cent lleugerament inferiors a la mitjana, i el dels jornalers se situa poc per sobre d'aquesta mitjana; les professions liberals quasi dupliquen el percentatge global de la població, però tot i això només constitueixen el 3'70% dels veïns d'aquesta secció. L'alfabetització acaba d'arrodonir la similitud percentual d'aquest barri amb la global d'Olot, amb un 80'47% d'alfabetitzats.

El barri agafa una part del centre urbà amb una via tan

important com el carrer de Sant Rafel, on, ultra el comerç, s'hi trobaven bona part dels despatxos de professionals, com succeeix al Firal, i incloïa, al mateix temps, dos punts d'expansió urbana residencial: el passeig de Barcelona i la plaça de Catalunya, on també podríem localitzar algun despatx de la gent de carrera. Per altra banda, el carrer de Sant Ferriol havia d'influir igualment en la presència de comerciants. El sector pagès, que agafa el barri de Sant Roc i els masos del grup de Can Elies, sense ser el més extens, no deixa de pesar. I els carrers de Sant Ferriol, Sant Pere Màrtir i Dolors, la Putoia, eren habitats, a bastament, per obrers.

La secció segona és el barri eminentment agrícola d'Olot. Del casc urbà n'agafa onze carrers, i d'aquests, cinc són ocupats majoritàriament per persones ocupades en les feines del camp i amb algun mas inclòs en aquests carrers. Nosaltres en recordem encara els carrers Mirador, Medes, Roser i Sant Francesc. També en formava part el Pla de Dalt, un dels sectors no urbans més extensos del terme. Per altra banda, la resta del casc urbà inclòs en aquesta secció, carrers Esglaiers, Macarnau, part del carrer Superior, Om, Presó Vella i plaça dels Capellans, té un sector que, per la degradació dels seus habitatges, devia ser ocupat per persones de rendes baixes, Esglaiers, Presó Vella, Sant Francesc...

Donada la composició del barri no ens ha d'estranyar gens que la presència de professions liberals sigui nul·la; no hi ha cap representant d'aquest estament establert al barri.

El comerç presenta el percentatge més baix de tota la població, amb un 7'28%, quasi 3 punts per sota de la mitjana olotina. El podríem localitzar al carrer del Roser amb uns quants hostals, que tant servien menjar i beure com despatxaven queviures a la pagesia del Pla de Dalt. La resta era a la placeta dels Capellans i al carrer Superior.

Els diversos devien estar escampats per tota la part urbana de la secció, preferentment als carrers on hem dit que es localitzaven els habitatges més degradats. Aquí és on hi ha el percentatge més baix de tot Olot. Per contra, presenta els percentatges més elevats de jornalers i propietaris, tots dos per sobre la mitjana de la ciutat. En nombres absoluts els jornalers són quasi una tercera part dels censats i els propietaris una quarta part, ambdós del conjunt olotí.

La secció tercera agafava la part més gran del rovell de l'ou de

la població, amb carrers on la concentració del comerç era i és encara molt important; la resta del carrer de Sant Rafael no inclosa en la secció primera; el costat de números senars del carrer de Sant Esteve; el carrer de l'Hospici i la plaça Mora; part del carrer Bellaire; el costat de la plaça Alfons XII on desemboca el carrer de Sant Esteve; els carrers de Sant Ignasi, Pati, Fontfreda..., on tots els baixos estaven i estan ocupats per establiments comercials, i els pisos que no eren ocupats pels comerciants que regentaven els negocis establerts als baixos, part eren ocupats per professionals.

Una altra part d'aquesta secció eren la resta de la plaça de Catalunya i el passeig de Barcelona no inclosos en la secció primera; i els carrers Vilanova, Isabel II, Santa Pau, Fontanella, on tenia la seva estada una part important de les classes més acomodades de la societat olotina. Només cal veure el tipus d'habitatge que s'hi troba.

Els diversos no hi mancaven pas, sí bé no arriben a la mitjana de la ciutat. És un dels dos barris amb el percentatge més baix. Aquest grup l'hauríem de localitzar en el carrer Clivillers, carreró de Sant Antoni, carrers Bellaire i Fluvià i en els pisos alts de la resta del centre urbà inclòs en aquest barri.

El sector agrícola, tot i comprendre la parròquia de les Fonts en quasi la seva totalitat, amb les terres més rendibles del terme, en conjunt, jornalers i propietaris, està força acostat a la mitjana de la població.

En canvi és el barri on hi ha més representació de les professions liberals: 15 sobre els 35 censats, que suposen el 5% dels veïns del barri, quan la mitjana a Olot és l'1'98%. És, també, on hi ha un tant per cent més elevat de comerciants: el 15'33%, més de 5 punts per sobre la mitjana.

Donades aquestes dades, el podem considerar el barri més burgès d'Olot.

La secció quarta, tot i incloure una part del centre d'Olot, la resta del carrer Superior no comprès en la secció segona; plaça de Camp d'en Mas; el costat esquerre del carrer Major i del carrer del Carme, la plaça Alfons XII en la part no englobada en la secció tercera, i els carrers del costat esquerre del carrer Major, es tracta, en bona part, d'un sector d'habitatges degradats i, per tant, ocupats per les capes de més baix poder adquisitiu. La seva incidència percentual queda disminuïda per

la forta presència del comerç, que obté el segon lloc en percentatges després de la secció tercera i que havia de trobar-se ubicat al carrer Major, la plaça Alfons XII i el carrer Bonaire, principalment. El sector agrícola també ajuda a disminuir la incidència del proletariat en aquest barri; per una banda la part del Pla de Dalt no comprès en la secció segona i gairebé tot el Pla de Baix, i hem d'afegir-hi carrers com el de Sant Bernat o la Mare de Déu del Portal, que participaven en la dedicació a l'agricultura. Així assolien un percentatge per sobre la mitjana, tant en jornalers com en propietaris.

La secció cinquena és el barri majoritàriament obrer. 409, un 82'13% del total dels habitants del barri es troben inclosos en aquest apartat. També és, aquesta secció, la més poblada i on es troben els carrers amb els habitatges més degradats d'Olot -cal tenir present que encara no s'havia obert l'Enllaç de Carreteres que va espongir una part del barri. Tota la Vila Vella hi està inclosa, i, si agafa alguns carrers del centre de la població, aquests representen una part molt petita de la secció, com també és petita la part agrícola que engloba: els masos que hi ha entre la carretera de Santa Pau i la de Girona, i una llenca del terme municipal encaixonada entre les costes de Batet i el Fluvià, ja que, si bé en el sector de la carretera de Girona travessa el riu, poc espai queda entre aquest i la carretera.

El comerç hi és mal representat: un 8'63%. Sols la secció segona, la més rural, té un percentatge inferior. També són baixos els percentatges de jornalers i propietaris, els més baixos de les cinc seccions, amb un 5'02% i un 2'41%, respectivament. En aquest barri és on estan censats els tres únics fabricants olotins -ja hem comentat que, possiblement, molts industrials es declaraven comerciants-, segurament per tenir el domicili en la mateixa fàbrica.

Observant el repartiment dels censats per professions ⁽¹⁷⁾ ens trobem que el repartiment de les diverses classes socials a Olot era força regular. Només dos barris presenten una característica acusada en algun sentit: la secció segona, que és marcadament rural, i la secció cinquena, obertament obrera. Les altres no presenten unes característiques tan marcades. Si alguna l'haguéssim de considerar burgesa, seria la secció tercera, en la qual els comerciants, els propietaris i les professions liberals sumen junts el 24% d'electors, quasi una quarta part dels censats. Així i tot els obrers n'eren el 55%, un percentatge

superior al que Riquer⁽¹⁸⁾ troba en els barris benestans barcelonins.

Mentre el comerç en cap cas no baixa a Olot del 7% ni arriba al 16%, Riquer dóna uns percentatges del 3%, el més baix, i el 22'5% el més alt⁽¹⁹⁾.

En les professions liberals sí que trobem uns barris que es posen l'un per sota dels percentatges més baixos de Barcelona, la secció segona, on no n'hi ha cap representant, i l'altre poc per sobre dels percentatges dels barris obrers de Barcelona, la secció quarta. Però aquests són dos barris que tenen una bona proporció del terreny no urbà del terme municipal, cosa que explica aquest nivell tan baix de professions liberals que presenten.

Si prenem un altre dels factors que seixeixen a Riquer per establir la distinció entre barris burgesos i barris obrers, l'alfabetització, ens trobem altra vegada amb un repartiment força regular entre els barris d'Olot, fora la secció segona. I aquí tornem a topar amb l'element rural, que presenta un 23% d'analfabets. Les altres no s'aparten pas gaire de la mitjana. És la secció tercera la que presenta el percentatge més baix, d'analfabets, tornant-se a situar així com la més burgesa de tot Olot⁽²⁰⁾.

Analitzem ara el comportament electoral. Així com Borja de Riquer per Barcelona i Pere Cornellà pel conjunt dels districtes electorals de les comarques gironines han fet el seguiment a partir del 1901, nosaltres per Olot l'hem fet a partir de les eleccions a diputats a Corts del 1905. Serà, doncs, des d'aquestes eleccions que establim comparacions. La participació en aquesta contesa electoral fou de l'ordre del 29% a Olot, mentre la mitjana del districte s'eleva al 52'5%, el conjunt de la demarcació gironina arriba al 53% i a Barcelona se situa en el 30%⁽²¹⁾.

Cornellà explica la més alta presència a les urnes a les comarques gironines, comparades amb Barcelona ciutat, per la presència del caciquisme, sobretot en els petits nuclis camperols, que amb les pressions, compra de vots, falsificació d'actes i altres formes de corrupció, propiciaven la victòria dels candidats caciquils.

Olot, però, no era un nucli rural, com ja hem dit: només un 23'60% del total del cens electoral el podem considerar adscrit al sector agrícola, mentre que un 64% llarg formava part del sector obrer, un percentatge semblant al que presenta Barcelona. Per això no ens ha

d'estranyar que també siguin acostats els percentatges de votació entre les dues poblacions. A més, al districte d'Olot es pot dir que sols es presentava un candidat, perquè el republicà Salmeron no va fer campanya electoral, ja que donava la derrota per segura. No va haver-hi confrontació. Cal tenir present que el 10 de setembre, dia de les eleccions, Olot es trobava en plena Festa Major, cosa que devia restar, igualment, assistència a les urnes.

La secció on hi ha la votació més nodrida és la secció segona -que el 1907 serà la secció tercera, amb alguna petita retallada,- la que té una major presència burgesa. La participació és d'un 51'95%, força acostada a la mitjana de les comarques gironines.

En aquestes eleccions es presentava el regionalista Francesc Albó, que ja en les del 1903 havia sortit elegit, trencant amb la nòmina dels diputats dinàstics. La causa de la seva repetida elecció potser rau en el ferment catalanista existent a Olot i que havia de donar fruit un moment o altre. A més, a la comarca hi havia un pes força important de les forces tradicionalistes, que se sentirien més afins amb el regionalisme que amb els partits dinàstics i, no cal dir-ho, amb el republicanisme. Una prova n'és el suport que li dóna El Deber basant-se en el catolicisme d'Albó ⁽²²⁾.

La baixa participació propicia la victòria del candidat regionalista, que obté 418 vots contra els 69 de Salmeron, un 85'48% dels emesos ⁽²³⁾. També és en la secció segona on Albó aconsegueix el millor resultat de la ciutat, amb un 96'24% dels sufragis. Però aquí el seu triomf és degut a les característiques socials del barri.

Cal dir que una abstenció forta perjudica els candidats de més a l'esquerra, com a Barcelona, on els republicans pedien 10.000 vots, mentre la Lliga en guanyava 2.000 ⁽²⁴⁾. En les altres eleccions que seguiren a la que estem comentant ens trobem amb uns comportaments similars. En aquesta mateixa convocatòria electoral, en dues de les altres tres seccions, la primera i la quarta, amb un índex d'abstenció semblant, un 75'31% i un 76'94%, també Albó obté un bon resultat, el 84'87% dels sufragis emesos en la secció primera i el 80'53% dels de la quarta. La secció quarta correspon a la cinquena del 1907 i és, com dèiem en comentar la composició social dels barris, la més obrera de tota la ciutat. Així, no ens ha d'estranyar que, tot i l'alt índex d'abstenció, el percentatge de vots obtinguts per Salmeron sobrepassi la mitjana

d'Olot. Allà on aquest comportament es distorsiona és a la secció tercera -la quarta del 1907- on, amb l'abstenció més alta de totes les seccions, Albó sols aconsegueix un 66'20% dels vots, enfront del 32'40% que n'obté el seu contrincant. Aquest comportament potser s'hauria de buscar en el fet que, segons el cens electoral del 1907, ocupa el segon lloc en alfabetització, cosa que donaria un més alt grau de conscienciació als sectors populars del barri.

En les municipals del 12 de novembre d'aquell mateix any la confrontació fou

més renyida; l'abstenció baixa fins al 35'36% i puja el vot d'esquerres, arribant al 35'55% del total dels sufragis⁽²⁵⁾, tot i el descontentament que hi havia per l'actuació de la coalició republicano-canalejista que controlava l'Ajuntament.

Altra vegada és la secció segona la que presenta un més alt índex de participació, un 71'55%, i també es dona el contrasentit de ser la secció on la coalició d'esquerra obté el resultat més baix de tota la població, el 29'71% dels vots, rebaixant, de totes maneres, la diferència de les eleccions de setembre.

La secció tercera és la que, proporcionalment, presenta un augment més elevat de participació; passà de l'índex més baix el setembre al segon lloc ara, però aquest augment de participació no beneficia pas la coalició d'esquerra, ja que aquesta sols obté el 36'36% de vots, amb un augment de quatre punts escassos. La causa d'aquest comportament, ultra el descontentament per l'actuació municipal d'aquest grup durant el període immediatament anterior, potser rau en el fet que la Candidatura Catòlica presenta en aquesta secció Josep Sacrest, un republicà moderat que més endavant militarà al Centre Autonomista Olotí, i Josep Soler, un regionalista, que podrien haver arrabassat vots als contraris -de fet són els dos candidats més votats a la secció-, per la seva filiació política, mentre Ramon Deu, el tercer candidat catòlic, un tradicionalista, es podria haver beneficiat de concórrer a les eleccions en companyia de Sacrest i Josep Soler. A més, ja hem remarcat que ens trobem en un barri de persones amb una possible conscienciació política que havien de ser sensibles al descèdit sofert pels republicano-canalejistes, decantant el seu vot cap a uns candidats que garantissin una actuació moderada.

La secció quarta, el barri més popular, és la que presenta

l'índex més baix de participació, el 58'78%. Així i tot l'augment és força notable, i el recull majoritàriament el grup d'esquerra, que als 22 vots assolits per Salmeron n'hi afegeix 91, arribant al 39'10% dels vots enfront el 60'89% que li valen al candidat catòlic els 176 que aconseguix, cosa que li representa una reculada després del percentatge obtingut per Albó. En aquesta secció és on els republicano-canalejistes obtenen el millor resultat de la població. De fet, el candidat catòlic, Ramon Torras, liberal-conservador, no devia pas ser persona per aixecar entusiasmes si, com diu Danés,⁽²⁶⁾ se'l coneixia amb el mal nom d'alcalde mata-gossos per una actuació seva quan ocupava l'alcaldia el 1895. Poc relleu devia tenir el personatge si aquest era el sol record que havia deixat de la seva actuació.

Tant per la participació com pel sentit de vot, Olot difereix de la tònica que marca Barcelona. Mentre en les eleccions generals la participació a Olot i Barcelona és semblant, un 29% del cens a Olot i un 30% a Barcelona, tot i el signe diferent de la votació, ara Olot incrementa molt la participació: passa del 29% al 64'43%, i a Barcelona disminueix fins al 26%⁽²⁷⁾. I si els barcelonins republicans són els que deixen d'acudir a les urnes, a Olot és al contrari: són precisament els republicans els que, proporcionalment, es mobilitzen. En les eleccions generals tan sols són 69 els electors moguts per la candidatura de Salmeron i ara són 377 els que fan confiança a la coalició d'esquerra, un agument del 400%, mentre la Candidatura Catòlica, amb els 706 obtinguts, no arriba ni a duplicar els 408 d'Albó de dos mesos abans. A quines causes cal atribuir aquest comportament de l'electorat olotí? Nosaltres diríem que hi ha dos factors oposats que hi intervenen: el primer seria el convenciment de l'electorat de dretes i de centre que les eleccions ja estaven guanyades anticipadament davant el descrèdit que havien sofert els republicano-canalejistes, i per l'altra banda, la temença d'una derrota sonada per part de la gent d'esquerra que va cercar aconseguir la mobilització d'un bon nombre de simpatitzants per esmorteir aquesta derrota. Que aquests dos factors foren els que influïren més fortament en el resultat de les eleccions ens ho prova el fet que allí on el sector d'esquerres aconseguix el millor resultat és a la secció quarta, on pesen més les capes populars, que, lògicament, són les més acostades als postulats republicans i on el candidat d'aquest sector era un home de prestigi dins aquesta tendència. Pius Orri. Per altra banda, a la secció

tercera, que és la que experimenta la creixuda més gran de votants, l'augment de vots és pràcticament igual pels dos sectors, de l'ordre d'un 300%. Aquí cal tenir present que la seguretat de la victòria no devia ser tan evident per la Candidatura Catòlica quan presenta al capdavant de la llista un home com Sacrest, que per republicà havia de presentar-se com persona afí a la composició social del barri i capaç de mobilitzar els possibles votants -cosa que s'assolí-, per contrarestar la mobilització, que ja es devia donar per descomptada, del sector esquerrà, confirmant, per negativa, el que dèiem que la seguretat de la victòria no havia fet moure tots els possibles votants de la Candidatura Catòlica, que en aquest barri es devien bellugar per no donar avantatge als contraris.

Amb els fets del 25 de novembre del 1905 entremig i la formació, el febrer següent, de Solidaritat Catalana, arriben les eleccions de diputats provincials el 10 de març del 1907.

En aquestes eleccions s'estrena la nova distribució de les seccions electorals. Queden així més paleses les diferències entre cada una d'elles, ja que és sobre aquesta nova distribució que hem fet el nostre estudi de la composició social olotina.

Malgrat l'entusiasme vessat per part dels components de Solidaritat a la ciutat, la participació baixa en relació a les municipals del 1905, passant del 64'41% en aquelles, al 54'56% ara ⁽²⁸⁾.

En el districte d'Olot-Puigcerdà sols podem relacionar-les amb les de diputats a Corts del 1905, quan hi hagué una participació del 55'06%, ara del 74'21% ⁽²⁹⁾, amb una petita desviació produïda pel possible augment del cens, que a Olot és tan sols de 80 electors. A Barcelona, en els districtes afectats, no tots renovaven la seva representació a la Diputació, la participació fou de l'ordre del 49'3%, mentre en les municipals del 1905 va ser tan sols d'un 26%, l'increment era força notable ⁽³⁰⁾. Això ens demostra que, a Olot, les municipals havien tingut un interès especial a causa del descontentament per l'actuació de la majoria republicano-canalejista.

La participació olotina és força més elevada que no pas la dels barcelonins, això corrobora la major assistència a les unes de les comarques gironines respecte a Barcelona que indica Pere Cornellà ⁽³¹⁾.

Pel que fa al sentit del vot, la victòria solidària a Olot no pot ser més clara: un 86'87% dels que emeten el seu vot dóna suport als candidats d'aquest grup. El més votat és Joaquim de Solà-Morales,

seguit d'Isidre Rius. Ocupa el tercer lloc Tomàs Montagut, els tres candidats solidaris. Si ens deixéssim guiar pel nombre de vots aconseguït per cada candidat, hauríem d'arribar a la conclusió que la força dominant a la ciutat seria del carlisme, seguit dels republicans i, en darrer lloc, els catalanistes, però ens cal tenir present que Solà-Morales era olotí i això li havia d'atorgar un suplement de vots sobre els seus companys de candidatura.

Amb una major participació, Olot marca diferències amb Barcelona pel que fa al suport a Solidaritat. Si a Barcelona és un 63% de votants els que emeten el seu sufragi a favor dels solidaris, a Olot és, com hem dit, el 86'87%, i no hi ha massa diferència entre les diferents seccions de la ciutat: totes sobrepassen el 80% de vots d'aquest signe.

Analitzem ara com varen ser les eleccions a cada secció:

La secció primera, que és la que dona una composició social més acostada a la mitjana d la població, també té un comportament electoral d'acord amb aquesta circumstància. La participació fou del 57'91%, una mica més de tres punts per sobre la mitjana. El seu suport a la candidatura solidària se situa en un 86'95%, pràcticament idèntica a la mitjana. La variació és de set dècimes.

La secció segona, la que considerem eminentment agrícola, té la participació més acostada a la mitjana local, amb un 55'69%, poc més d'un punt per sobre. És la que dona el màxim percentatge de vots solidaris: el 89'85%. Donada la composició social d'aquest barri no és d'estranyar que sigui així. La influència dels terratinents sobre els seus masovers era forta. Per informació oral sabem que, especialment els que vivien en la seva propietat, anaven a votar acompanyats dels seus parcers, cosa que els permetia de controlar-los el vot. A més, l'opinió de l'amo influïa, sense necessitat de coaccions moltes vegades, en la conformació del pensar dels seus subordinats, que el veien com una persona superior en tots els aspectes, no tan sols en poder i diners. Nosaltres hem vist encara aquest respecte, sense cap actitud servil, per part dels masovers envers el propietari, i la consideració amb què tenien les seves indicacions. Això com s'hi acudia per demanar-li consell en moltes ocasions.

És natural, doncs, que aquest barri donés la màxima en vot solidari si Solidaritat tenia el suport dels terratinents que podien influir-hi. I que el tenia no cal dubtar-ne. Joaquim de Solà-Morales, a més de

posseir alguna finca al Pla de Dalt, estava emparentat amb altres propietaris d'aquest sector i, per la seva filiació política -no oblidem que era tradicionalista- hi havia d'haver una afinitat ideològica amb gran part de la resta d'hisendats. El pes de Solà-Morales en aquesta secció havia d'aportar un suport als seus companys de candidatura, que treuen, també, un bon resultat.

La secció tercera, on la burgesia té més pes, és la que presenta un índex més baix d'abstenció, un 38%. Rebaixa en set punts la mitjana i és la que ocupa el segon lloc pel que fa a vots solidaris: un 80%.

A més de l'alta proporció de professions liberals i del comerç, hauríem de considerar igualment que part dels qui queden inclosos en l'apartat de diversos no eren en realitat obrers, sinó menestrals que exercien llur ofici pel seu compte i s'haurien d'identificar amb la petita burgesia i, potser d'idees republicanes, votarien seguint les indicacions dels seus dirigents, si no formaven part ells mateixos dels nuclis més actius dintre la política. Per tant, si en la secció segona era el pes del sector agrícola el que devia inclinar la balança a favor dels solidaris, aquí seria el grup burgès i aquest grup menestral els que la decantarien a favor de Solidaritat.

La secció quarta, tot i la presència d'un percentatge elevat de comerç, també té un fort component del sector diversos i, pels carrers que engloba, aquest sector de diversos no havia de tenir el component menestral que suposem per la secció tercera. Així no és estrany que l'índex de participació sigui baix: ocupa el segon lloc en abstenció, ni que sigui el barri que dona, tot i ser alt, el percentatge més baix de vots solidaris. Els seus veïns del sector obrer devien sentir-se més identificats amb les directrius de Lerroix que no amb les d'altres líders republicans.

La secció cinquena, el barri obrer per excel·lència, és on es mostra més desinterès per les eleccions. Tan sols 242 electors dels 598 amb què comptava acudeixen a les urnes, el 48'59%, el tant per cent més baix de les cinc seccions.

L'abstenció afavoreix Solidaritat, que obté una bona proporció dels vots emesos: el 87'36%.

En la nostra opinió, el bon resultat que aconseguixen els solidaris rau en el fet que devia acudir a votar la part més polititzada del cens, i aquests seguien les consignes dels dirigents republicans de

casa donant suport a Solidaritat. La presència del vell lleó republicà Joan Deu als mítings solidaris havia d'influir molt en la intenció de vot dels veïns del barri on ell habitava. Deu era ja un mite per als olotins, execrat per uns i venerat per altres, i l'actitud d'aquest mite havia de pesar molt en l'ànim dels obrers més senzills, que eren majoria en aquesta secció. Si en la segona el nom de Solà-Morales podia haver arrossegat vots per la seva vinculació amb els hisendats, aquí seria el nom de Deu qui, pr la seva significació de líder republicà, hauria jugat el mateix paper.

Després d'aquestes eleccions i a l'hora de preparar la propera campanya electoral, ve el trencament. Això influeix fortament en els resultats.

Per començar, la participació puja i assoleix el màxim nivell de totes les eleccions que ens ocupen; són 1.377 sobre un cens de 1.767, els electors que fan ús del seu dret. Això representa el 77'92% del total de censats ⁽³²⁾. Se sobrepassa la mitjana del districte, que fou el 74'55%, si bé hi ha pobles que passen el 90%. Ara, que també n'hi ha d'altres, com Castellfollit de la Roca, on ben just si vota més del 50%, o el cas de Tortellà, la població republicana si n'hi ha, de la comarca, on sols 43 electors, l'11'13%, se senten motivats per acudir a les urnes ⁽³³⁾. En aquest cas concret de Tortellà no tenim cap dubte que el nom de Llosas havia de recordar als tortellanencs l'incendi del seu poble durant la darrera guerra carlina a càrrec e les tropes del pretendent. Continuant amb les comparacions, Olot també acudeix a les urnes en propoció superior a la mitjana de les comarques gironines, que fou del 56'93%, a la de Barcelona ciutat, on la mitjana va ser del 59% i, encara, sobre la mitjana de tot Catalunya, el 61% ⁽³⁴⁾.

De les poblacions e les comarques gironines que sobrepassen el miler d'electors, Olot és la que presenta una participació més elevada i una de les dues que aporta un percentatge més reduït de vots a Solidaritat, un 57'45%. L'altra és Torroella de Montgrí. Segons Cornellà ⁽³⁵⁾, la derrota del candidat solidari a Torroella és deguda al seu enfrontament amb els interessos dels arrossers de la comarca. A Olot la causa ja la sabem: el trencament de Solidaritat, que va desmobilitzar moltes forces que se sentien ferides per la intransigència amb què s'havia dut l'afer de la candidatura de Llosas. Àdhuc a Barcelona el percentatge assolit per Solidaritat, el 71%, era superior al d'Olot ⁽³⁶⁾.

Veiem ara com es varen desenvolupar aquestes eleccions segons els barris:

La secció primera, per participació actua d'acord amb la composició de l'electorat i dona un percentatge ben acostat a la mitjana. És el 77'10% qui diposita el seu vot amb un augment aproximat de vint punts.

El sentit de vot, en canvi, s'aparta de la mitjana de la ciutat. Dona un 62'88% de vots a Llosas, més de cinc punts sobre el percentatge global; així i tot, però, amb un descens de vot solidari d'uns vint-i-cinc punts en comparació de les eleccions a diputats provincials. Una votació, doncs, d'acord amb la formació social del barri.

En la secció segona la participació augmenta d'acord amb la proporció general: són 71 més els electors que es veuen moguts a acudir a les urnes, cosa que suposa un 22'47%. S'arriba, doncs, al 78'16%.

Aquest augment de participació va a parar a Vila, ja que si el candidat més votat a les eleccions provincials obtingué 148 vots, Llosas ara n'aconsegueix 150. Això ens permet de suposar que és la part del cens dedicada a activitats obreres la que es belluga per anar a dipositar el seu vot, que, davant la ruptura de Solidaritat, no devia pas ser favorable al candidat que aquesta presentava, ja que hem de creure que els votants del sector agrari no haurien pas canviat el sentit del seu vot per pertànyer Llosas al corrent ideològic que, al nostre parer, havia de ser votat per la part del cens que formava aquest sector, per les causes que ja hem exposat en comentar les eleccions provincials.

La secció tercera torna a quedar capdavantera en la participació. Un 83% de censats diposita el seu vot a les urnes. El 21% més que representa sobre els votants dels últims comicis, és de signe no solidari. Llosas aconsegueix 171 vots, quan Solà-Morales, que fou el candidat solidari més votat a aquesta secció el 21 d'abril, n'havia tingut 160. Són ben pocs els vots nous que arriben a Llosas dels electors que varen incrementar la participació en aquest barri. Malgrat això aquest barri és el que dona un percentatge més elevat de vot solidari; no en va és el més burgès d'Olot. Però davant els percentatges de les municipals del 1905 i les provincials d'aquest mateix 1907, acusa la desfeta de Solidaritat. De no haver-hi hagut el trencament, aquesta era la secció que, pel seu component social, havia de donar el seu increment en participació

íntegrament a Llosas. Hem de creure que fou la mobilització dels votants conservadors la que va fer pujar la participació, ja que és la secció on Llosas fa el millor resultat. Aquesta mobilització conservadora compensa tant la desviació del vot solidari de les eleccions provincials, com el possible augment de la participació de la classe obrera del barri, que hauria votat liberal.

La secció quarta segueix la tònica general d'augment de participació, però per sota la mitjana. També el vot solidari té un petit augment en relació amb les eleccions provincials: Llosas aconsegueix 10 vots més que Solà-Morales, però el percentatge que assoleix queda per sota la mitjana i sols se situa per damunt de la secció cinquena. Per tant, l'augment de participació, també aquí, és majoritàriament antisolidari. La presència de menestrals amagats en diversos, tot i permetre l'increment de votants de Llosas, no és prou per frenar l'ascens del vot de protesta pel trencament de Solidaritat. De fet era la secció que havia donat el percentatge més baix a favor dels candidats solidaris en les provincials, i això, com ja dèiem més amunt, pot ser degut a un sector obrer més conscienciat políticament. El barri ocupa el segon lloc en el percentatge d'electors alfabetitzats tot i el fort component obrer, fet que pot implicar una més alta militància política i una més afinada sensibilitat de cares a la conducta electoral.

La secció cinquena és la que experimenta una elevació més forta de participació. Queda, però, per sota la mitjana amb sols un 76'51%.

Aquí sí que tot l'augment de participació es tradueix en augment de vots antisolidaris -és més, disminueix el vot solidari-. Llosas, amb 177 vots, no arriba als que havia obtingut Solà-Morales el mes anterior.

La desfeta en aquest barri, l'autèntic barri obrer d'Olot, és ben palesa. No hi calen comentaris. Aquí és on s'havia de sentir més fortament el greuge que significava per les forces polítiques que havien hagut d'abandonar Solidaritat, la intransigència dels que sostingueren la candidatura de Llosas. Era la tornada a l'enfrontament, no pas tan llunyà, de la darrera guerra carlina. La llibertat de vot donada pels dos grups republicans forçosament havia de ser aprofitada per donar batalla a "aquella mala raça / que ja dura masa" de la lletra del ball dels cavallins.

CONCLUSIONS

Olot presenta una composició social força acostada a la de Barcelona. Els índex de professions liberals i de comerciants són pràcticament idèntics: un 1'98% i un 10'13% a Olot davant del 2% i l'11'4% a Barcelona. També és molt semblant el d'alfabetització: el 81'82% per Olot i el 85'70% per Barcelona. Les diferències les marquen la nul.la presència de la immigració de fora de Catalunya, un possible 0'96%, i l'existència d'un fort nucli agrícola, que podem xifrar al voltant del 20% dels censats, que no queda reflectit en les dades que aporta Riquer per Barcelona.

La conducta electoral és força semblant entre Barcelona i Olot, mentre que difereix de la que presenta el conjunt de les comarques gironines. Això passa, segurament, perquè Olot és un centre industrial que l'apartava dels condicionaments dels petits nuclis, majoritaris a la demarcació.

La similitud electoral amb Barcelona desapareix quan es presenten circumstàncies purament locals que distorsionen el que hauria hagut de ser el comportament lògic de l'electorat, cas de les Municipals del 1905 o les mateixes Generals del 1907.

L'adhesió a Solidaritat no podem qualificar-la de burgesa, com afirma Riquer que passa a Barcelona ⁽³⁷⁾, ja que quan hi ha unitat el barri més obrer, la secció cinquena, presenta un percentatge de vot solidari superior a la mitjana, mentre que quan aquesta unitat es trenca aquest percentatge baixa per sota la mitjana i el barri dona el percentatge més alt de vot no solidari. En aquest aspecte hem de tenir present que els partits republicans a Olot es posen tots al costat de Solidaritat mentre aquesta representa la unitat.

QUADRE 1
DISTRIBUCIÓ DE VEÏNS PER OCUPACIONS - FONT: AHCO
ELECCIONS DIPUTATS A CORTS 1907

	Veïns	Jornalers	Propietaris	P.Liberalis	Comerç	Fabricants	Diversos
Secció 1 ^a .	297	65	9	11	27		185
Secció 2 ^a .	316	114	14	0	23		165
Secció 3 ^a .	300	63	11	15	46		165
Secció 4 ^a .	356	91	13	3	40		209
Secció 5 ^a .	498	25	12	6	43	3	409
	1.767	358	59	35	179	3	1.133

QUADRE 2
DISTRIBUCIÓ DE VEÏNS PER OCUPACIONS - PERCENTATGES

	Jornalers	Propietaris	P.Liberalis	Comerç	Fabricants	Diversos
Secció 1 ^a .	21'88%	3'03%	3'70%	9'10%		62'29%
Secció 2 ^a .	36'08%	4'43%		7'28%		52'21%
Secció 3 ^a .	21'00%	3'67%	5'00%	15'33%		55'00%
Secció 4 ^a .	25'56%	3'65%	0'84%	11'24%		58'71%
Secció 5 ^a .	5'02%	2'41%	1'21%	8'63%	0'60%	82'13%
Percentatges globals d'Olot	20'26%	3'34%	1'98%	10'13%	0'17%	64'12%

QUADRE 3
ALFABETITZACIÓ A OLOT - FONT: AHCO
ELECCIONS DIPUTATS A CORTS 1907

	Veïns	Saben llegir i escriure	%	Analfabets	%
Secció 1 ^a .	297	239	80'47%	58	19'53%
Secció 2 ^a .	316	241	76'27%	75	23'73%
Secció 3 ^a .	300	258	86'00%	42	14'00%
Secció 4 ^a .	356	301	84'55%	55	15'45%
Secció 5 ^a .	498	407	81'72%	91	12'28%
	1.767	1.446		321	
Percentatges globals d'Olot			81'82%		18'18%

QUADRE 4
ELECCIONS DIPUTATS A CORTS 10 SETEMBRE DE 1905
FONT AHCO - ELECCIONS DIPUTATS A CORTS 1905

	Veïns	Votants	Abstenció	Albó	Salmerón	En blanc	Nuls
Secció 1 ^a . Casino	482	119	363	101	18		
Secció 2 ^a . Jutjats	358	186	172	179	6	1	
Secció 3 ^a . Ajuntament	357	71	286	47	23		1
Secció 4 ^a . Hospici	490	113	377	91	22		
	1.687	489	1.198	418	69	1	1

QUADRE 5
ELECCIONS DIPUTATS A CORTS - PERCENTAGES
FONT AHCO - ELECCIONS DIPUTATS A CORTS 1905

	Votants	Abstenció	Albó	Salmerón	En blanc	Nuls
Secció 1 ^a .	24'69%	75'31%	84'87%	15'13%		
Secció 2 ^a .	51'95%	48'05%	96'24%	3'76%		
Secció 3 ^a .	19'89%	80'11%	66'20%	32'40%		
Secció 4 ^a .	23'06%	76'94%	80'53%	19'47%		
Percentatges globals d'Olot	29'00%	71'00%	85'48%	14'11%		

QUADRE 6
ELECCIONS MUNICIPALS 1905
12 NOVEMBRE DEL 1905 - FONT AHCO

	Veïns	Vot.	Abs.	Sub.	Cas.	Pau	Sacr.	Soler	Deu	Sol.	B.Puj	Rubi.	Torr.	Orrí	Altres
Secció 1 ^a .	482	301	181	134	68	99									
Secció 2 ^a .	358	256	102				176	175	166	82	72	70	1		
Secció 3 ^a .	357	242	115				148	148	142	94	81	82	1	4	
Secció 4 ^a .	490	288	202										176	113	
	1.687	1.087	600	134	68	99	324	323	308	176	153	152	178	113	4

**A les Seccions 1^a. i 2^a. correspon 1 vot per elector. A les Seccions 2^a
i 3^a. corresponen 3 vots per elector.**

QUADRE 7
ELECCIONS MUNICIPALS 1905
12 NOVEMBRE DEL 1905 - FONT AHCO
PERCENTATGES PER CANDIDATS

	Vot.	Abs.	Subir.	Casas	Pau	Sacre.	Soler	Deu	Soler	Pujol.	Rubió	Torras	Orri	Altres
Secció 1ª.	62'45%	37'55%	44'51%	22'59%	32'88%									
Secció 2ª.	71'55%	28'45%				23'43%	23'43%	22'66%	10'53%	9'76%	9'42%			
Secció 3ª.	67'79%	32'21%				21'07%	21'07%	20'24%	20'24%	11'57%	11'57%			0'39%
Secció 4ª.	58'78%	41'22%										60'89%	39'10%	
Percentatg. globals d'Olot	64'43%	35'36%												

Catòlics 64'4% - Republicano-Canalejistes 35'55%.

QUADRE 8
ELECCIONS MUNICIPALS DE 1905
PERCENTATGES PER COALICIONS - FONT AHCO

	Votants	Abstenció	Catòlics	Republicans	Canal.
Altres					
'Secció 1ª. Casino	62'45%	37'55%	67'10%	32'89%	
Secció 2ª. Jutjats	71'55%	28'45%	69'12%	29'71%	0'39%
Secció 3ª. Ajuntament	67'79%	32'21%	62'38%	36'36%	
Secció 4ª. Hospici	58'78%	41'22%	60'89%	39'10%	
Percentatges generals d'Olot	64'43%	35'36%	64'40%	35'55%	

QUADRE 9
ELECCIONS DIPUTATS PROVINCIALS 1907
10 MARÇ DEL 1907 - FONT AHCO

	Veïns	Votants	Abste.	Solà	Monta.	Rius	Puig	Bagud	Solè	L.	D.	S.	P.
Secció 1 ^a . St. Ferriol	297	172	125	145	135	133	50	9	1	1	1	1	
Secció 2 ^a . Casino	316	176	140	143	136	148	42	6		1		1	
Secció 3 ^a . Jujats	300	186	114	160	148	150	40	15					
Secció 4 ^a . Ajuntament	356	188	168	139	118	135	72	19			1		1
Secció 5 ^a . Hospici	498	242	256	202	195	189	60	21			1	1	1
	1.767	964	803	789	732	755	264	70	1	3	3	2	3

QUADRE 10
ELECCIONS DE DIPUTATS PROVINCIALS 1907
VOTS PER COALICIONS - FONT AHCO

	Veïns	Votants	Abstenció	Total vots em.	Vots solidaris	Vots per altres
Secció 1 ^a	297	172	125	475	413	62
Secció 2 ^a	316	176	140	475	427	48
Secció 3 ^a	300	186	114	515	458	57
Secció 4 ^a	356	188	168	484	392	92
Secció 5 ^a	498	242	256	671	586	85
	1.767	964	803	2.620	2.276	344

QUADRE 11
ELECCIONS DIPUTATS PROVINCIALS 1907
PERCENTATGES - FONT AHCO

	Votants	Abstenció	Vots Solidaris	Vots per altres
Secció 1 ^a .	57'91%	42'09%	86'95%	13'05%
Secció 2 ^a .	55'69%	44'31%	89'85%	10'15%
Secció 3 ^a .	62'00%	38'00%	89'00%	11'00%
Secció 4 ^a .	52'81%	47'19%	81'00%	19'00%
Secció 5 ^a .	48'59%	51'41%	87'36%	12'64%
Total percentatges a Olot	54'56%	45'44%	86'87%	13'13%

QUADRE 12
ELECCIONS DIPUTATS A CORTS 1907
21 D'ABRIL DEL 1907 - FONT AHCO

	Veïns	Votants	Abstenció	Llosas	Vila	RL-E.	En blanc
Secció 1 ^a . St. Ferriol	297	229	68	144	85		
Secció 2 ^a . Casino	316	247	69	150	97		
Secció 3 ^a . Jutjats	300	249	51	171	77		1
Secció 4 ^a . Ajuntament	356	271	85	149	122		
Secció 5 ^a . Hospici	498	381	117	177	202	1	1
	1.767	1.377	390	791	583	1	2

QUADRE 13
ELECCIONS DIPUTATS A CORTS 1907
PERCENTATGES - FONT AHCO

	Votants	Abstenció	Llosas	Vila	Altres
Secció 1 ^a .	77'10%	22'90%	62'85%	37'12%	
Secció 2 ^a .	78'16%	21'84%	60'78%	39'22%	
Secció 3 ^a .	83'00%	17'00%	68'67%	30'93%	
Secció 4 ^a .	76'12%	23'88%	54'98%	45'02%	
Secció 5 ^a .	76'51%	23'49%	46'46%	53'01%	0'26%
Total percentatges a Olot	77'92%	22'08%	57'45%	42'34%	0'07%

NOTES

Per redactar part d'aquest treball referida als fets històrics, hem utilitzat bàsicament les col·leccions de **El Deber** i **Revista Olotina** dels anys 1905 al 1907 i els volums X i XI d'**Història d'Olot** de Joaquim Danés.

- 1.- Pere Cornellà i Roca, **Girona i Solidaritat**, pàgs. 9 i 11.
- 2.- Les dades del districte obtingudes a partir dels resultats publicats a **El Deber** n. 534 del 16 de març del 1907 i **Revista Olotina** n. 80 del 17 de març del 1907.
- 3.- Borja de Riquer, **Les eleccions de la Solidaritat Catalana a Barcelona**, pàg. 103.
- 4.- **Revista Olotina**, núms. 81, 82 i 83 del 24 i 31 de març i 7 d'abril del 1907.
- 5.- **Revista Olotina**, n. 84 del 14 d'abril del 1907.
- 6.- **Revista Olotina**, n. 84 del 14 d'abril del 1907; Marià Vayreda i Vila, **El Fadrister**, pàg. 96.
- 7.- **El Deber**, n. 537, del 6 d'abril del 1907; n. 358 del 13 d'abril del 1907 i n. 539, del 20 d'abril del 1907.
- 8.- **Revista Olotina**, n. 83 del 7 d'abril del 1907 i n. 84 del 14 d'abril del 1907.
- 9.- Pere Cornellà i Roca, **op. cit.**, pàg. 17 i quadre de les pàgs. 40 i 41. **Revista Olotina** n. 86 del 28 d'abril del 1907. **El Deber** n. 540 del 27 d'abril del 1907.
- 10.- Pere Cornellà i Roca, **op. cit.**, pàg. 18.
- 11.- H.H.C.O. - Lligall Eleccions Diputats a Corts 1907.
- 12.- Borja de Riquer, **op. cit.**, quadres 2, 3 i 6.
- 13.- Veure quadres 1 i 2.
- 14.- Borja de Riquer, **op. cit.**, quadre 6.
- 15.- Borja de Riquer, **op. cit.**, pàg. 109.
- 16.- Borja de Riquer, **op. cit.**, pàg. 109.
- 17.- Veure quadres 1 i 2.
- 18.- Borja de Riquer, **op. cit.**, pàg. 112.
- 19.- Borja de Riquer, **op. cit.**, pàg. 112.
- 20.- Borja de Riquer, **op. cit.**, pàg. 109 i quadre 3.
- 21.- Borja de Riquer, **op. cit.**, pàgs. 96 i 97. Pere Cornellà i Roca, **op. cit.**, pàg. 12. Quadres 4 i 5.
- 22.- **El Deber** n. 456 del 16 de setembre del 1905.
- 23.- Veure quadres 4 i 5.
- 24.- Borja de Riquer, **op. cit.**, pàgs. 96 i 97.
- 25.- Veure quadres 6, 7 i 8.
- 26.- Joaquim Danés i Torras, **Història d'Olot**, volum X, pàg. 1781.
- 27.- Borja de Riquer, **op. cit.**, pàg. 97.
- 28.- Veure quadres 9, 10 i 11.
- 29.- Dades elaborades a partir de Pere Cornellà i Roca, **op. cit.**, quadres 4 i 5; **Revista Olotina**, n. 80 del 17 de març del 1907 i **El Deber** n. 534 del 16 de març del 1907.
- 30.- Borja de Riquer, **op. cit.**, pàgs. 97 i 103.
- 31.- Pere Cornellà i Roca, **op. cit.**, pàgs. 12 i 13.
- 32.- Veure quadres 12 i 13.
- 33.- Pere Cornellà i Roca, **op. cit.**, pàgs. 18 i 19; **El Deber** n. 540 del 27 d'abril del 1907,

i **Revista Olotina** n. 86 del 28 d'abril del 1907.

34.- Pere Cornellà i Roca, **op. cit.**, pàgs. 18 i 19, i 40 i 41.

35.- Pere Cornellà i Roca, **op. cit.**, pàgs. 18 i 19.

36.- Borja de Riquer, **op. cit.**, pàg. 106.

37.- Borja de Riquer, **op. cit.**, pàg. 139.

FONTS

El Deber, anys 1905, 1906 i 1907.

Revista Olotina, anys 1905, 1906, i 1907.

Arxiu Històric Comarcal d'Olot (A.H.C.O.) - Fons municipals, sèrie Eleccions, lligalls: Eleccions Diputats a Corts del 10 de setembre del 1905; Eleccions Municipals del 12 de novembre del 1905; Eleccions Diputats Provincials del 10 de març del 1907, i Eleccions Diputats a Corts del 21 d'abril del 1907.

BIBLIOGRAFIA

Cornellà i Roca, Pere - **Girona i la Solidaritat**

Catalana; dins **Treballs d'Història**. Patronat Eiximenis, Girona 1976.

Danés i Torras, Joaquim - **Història d'Olot**, volum X., Ajuntament d'Olot, Olot, 1984.

Història d'Olot, volum XI, Ajuntament d'Olot, Olot, sense data.

Riquer, Borja de - **Les eleccions de la Solidaritat Catalana**; dins **Recerques** n.º. 2, Edicions Ariel, Barcelona, 1972.

Vayreda i Vila, Marià - **El Fadrístern**; dins **Obres completes**, Editorial Selecta, Barcelona, 1984.